

منشور نامه ۱

کارشناسان؛ هنرمندان و مورخان
درباره منشور کوروش چه می گویندمنشور
ایرانی

◀ فیروزه رمضان زاده

عکس: مجید عسگری پور

خطرات و لرزش‌های ناگهانی کاملاً محفوظ و مصون است. جان ادوارد کرتیس، پس از جانمایی منشور کوروش در محفظه شیشه‌ای خاص خود گفت: با توجه به برگزاری نمایشگاه‌های شاه عباس و امپراطوری فراموش شده در موزه بریتانیا، ما نیز با امانت منشور کوروش، سخاوتهای ایران را جبران کردیم. این مقام مسئول در موزه بریتانیا با اشاره به امانت چهار ماهه منشور کوروش در ایران ادامه داد: با امانت دادن منشور کوروش به ادامه و افزایش همکاری‌های فرهنگی پیش روی دو طرف بسیار خوش بین هستیم. شرایط نمایش این اثر در ایران، بدون استثناء، همچون دیگر نمایشگاه‌های موزه بریتانیا، چهار ماه خواهد بود.

وی با ابراز خرسندی از همکاری با سازمان میراث فرهنگی؛ امانت منشور کوروش را آغازی برای همکاری‌های طولانی مدت فرهنگی دو طرف و برگزاری نمایشگاه‌های بیشتری از آثار تاریخی و فرهنگی عنوان کرد.

رئیس سازمان میراث فرهنگی با بیان اینکه متن منشور کوروش قانونی فراگیر و متعلق به تمام انسانهاست بیان داشت: متن منشور کوروش که دقیقاً با متن منشور حقوق بشر سازمان ملل متحد منطبق است به عنوان متن اولین بیانیه حقوق بشر به ثبت رسید و در سال

گذراندن مراحل کارشناسی با حضور احمد میرزا کوچک خوشنویس؛ رئیس پژوهشگاه میراث فرهنگی، محمد رحیم صراف؛ یکی از پیشکسوتان باستان‌شناس، علی اکبر سعیدی یکی از پیشکسوت سازمان میراث فرهنگی، مهنازگرچی مسوول مرمت موزه ملی ایران، داریوش اکبرزاده؛ مسوول بخش کتیبه‌های موزه ملی، حسن طالبیان؛ عبدالرسول وطن‌دوست؛ نمایندگان ایران در کمیته میراث جهانی، این میراث ارزشمند توسط آزاده اردکانی رئیس کل موزه ملی ایران و روبرت کنت آپ ریچارد مسوول مرمت موزه بریتانیا همراه با دو قطعه جدید مربوط به منشور در داخل ویترین آرام گرفت.

محفظه‌های شیشه‌ای با ضریب امنیتی و نورپردازی داخلی دارای ۱۸۲/۵ سانتی متر ارتفاع، ۸۰ سانتی متر عرض، و عمق ۸۰ سانتی متر که چند روز پیش از انتقال منشور از موزه بریتانیا به ایران منتقل شده بود. بنا به گفته اردکانی؛ محیط ویترین منشور دارای شرایط خاص حفاظتی و به صورت کامل، ایزوله شده است ضمن اینکه با عمل کردن به صورت فیلتر، از آسیب منشور، در برابر هر گونه اشعه مادون قرمز و ماورای بنفش جلوگیری می‌کند. همچنین این ویترین در برابر بدترین شرایط،

موضوع امانت گرفتن منشور کوروش و نمایش آن در موزه ملی ایران از سال‌ها پیش مطرح بود اما به صورت جدی بدان پرداخته نشده بود. سازمان میراث فرهنگی پس از برگزاری نمایشگاه صفوی در موزه بریتانیا موضوع نمایش این اثر نفیس جهانی در موزه ملی ایران را در دستور کار خود قرار داد که در همین رابطه توافقاتی نیز انجام شد. اما بنا به دلایلی سال گذشته اجرای این مهم با مشکلاتی روبرو شد که این وقفه منجر به بازنگری سازمان در روابط علمی و فرهنگی خود با موزه بریتانیا شد. در این راستا برای مدیریت و اجرای هر چه بهتر این تصمیم رئیس موزه ملی تغییر کرد.

تصمیم به بازنگری در روابط موجب انجام مذاکرات بین رؤسای دو موزه ملی ایران و بریتانیا شد تا اینکه نزدیک به دو ماه پیش در سفر نیل مک‌گریگور و هیأت همراه وی به تهران، قرارداد رسمی نمایش منشور کوروش در موزه ملی ایران امضا شد.

پس از تجهیز و به روز کردن تمامی سیستم‌های حفاظتی فیزیکی، فنی و انفورماتیک موزه ملی ایران این میراث گران سنگ پس از انتقال از فرودگاه امام خمینی (ره) با تدابیر امنیتی ویژه به مخزن موزه ملی و پس از

منم کوروش، شاه جهان، شاه بزرگ، شاه توانمند، شاه بابل، شاه سومر و آند، شاه چهار گوشه جهان. پسر کمبوجیه، شاه بزرگ... نوه کوروش، شاه بزرگ... نبیره چش پیش، شاه بزرگ... آنگاه که بدون جنگ و پیکار وارد بابل شدم، همه مردم گام‌های مرا با شادمانی پذیرفتند. در بارگاه پادشاهان بابل بر تخت شهر یاری نشستیم. مردوک خدای بزرگ دل‌های پاک مردم بابل را متوجه من کرد... زیرا من او را ارجمند و گرامی داشتم. ارتش بزرگ من به صلح و آرامی وارد بابل شد. نگذاشتم رنج و آزاری به مردم این شهر و این سرزمین وارد آید. وضع داخلی بابل و جایگاه‌های مقدسش قلب مرا تکان داد... من برای صلح کوشیدم. من برده‌داری را برانداختم، به بدبختی آنان پایان بخشیدم. فرمان دادم که همه مردم در پرستش خدای خود آزاد باشند و آنان را نیازمند سازند. فرمان دادم که هیچکس اهالی شهر را از هستی ساقط نکند. این، بخشی از متن فرمان منشور کوروش، نخستین منشور حقوق بشر است که سرانجام برای نخستین بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی برای نمایش چهار ماهه، روز جمعه ۱۰ سپتامبر ۲۰۱۰ ساعت ۴:۲۵ دقیقه صبح با تدابیر امنیتی ویژه از بخش ایران باستان موزه بریتانیا به تهران آمد. در جریان جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران بود که منشور کوروش به رغم مخالفت دولت وقت بر بریتانیا تنها چند روز در ایران به نمایش گذاشته شد و اینک پس از گذشت ۴۰ سال دوری به کیان مادری کوروش بازگشته و برگ زرین دیگری بر افتخارات دولتمردان این مرز و بوم افزوده است.

در این کتیبه می‌گوید: "من با سپاهیانم بدون هیچ جنگ و خونریزی وارد بابل شدم" نشان‌دهنده سیاست خردمندانه‌ی او در جامعه آن روزگار است آنگونه که دوست و دشمن او را با آغوش باز پذیرفتند. فارغ‌التحصیل موسسه باستان‌شناسی آسیای نزدیک، وابسته به دانشگاه مونیخ آلمان بر لزوم تجزیه و تحلیل سیاستها و تدابیر کوروش تاکید کرده و می‌گوید: فرامین این پادشاه بزرگ هخامنشی باید مدنظر فرمانروایان و حکمرانان قرن ۲۱ قرار گیرد.

این باستان‌شناس، کوروش را نماینده فرهنگ یک ملت پویا در ۲۶۰۰ سال پیش عنوان کرد و بیان داشت: او فردی بود که ۲۶۰۰ سال پیش، حقوق بشر را نه تنها در درون ایران فعلی بلکه در تمامی کشورهای تسخیر شده اجرا کرد. صرفاً نمایش منشور کوروش در موزه ملی ایران را افتخاری بزرگ برای مردم ایران توصیف کرده و یادآور می‌شود: در سال ۱۳۷۹ برای نخستین بار، از نزدیک منشور کوروش را در موزه بریتانیا دیدم و امروز خوشحالم که مردم ایران نیز می‌توانند آن را از نزدیک ببینند و به گذشته تاریخی و درخشان خود افتخار کنند.

رئیس انجمن مفاخر معماری ایران نیز یکی از کسانی است که پیشنهاد ثبت منشور حقوق بشر کوروش در فهرست آثار میراث معنوی را مطرح کرد.

سید علیرضا با تاکید بر ارزش‌های معنوی گوهرها و گنجینه‌های موجود در ایران می‌گوید: بسیاری از آثار تاریخی باقی مانده در ایران بیشتر از ارزش کالبدی، ارزش معنوی دارند. وی با اشاره به الواح پرداخت حقوق به کارگران در زمان کوروش بیان داشت: این الواح بیانگر آن است که در دوره ساخت کاخ‌های ایران، کارگران به جای مزدور و برده بودن حقوق دریافت می‌کردند. الواح پرداخت حقوق به کارگران و مسائلی از این قبیل نشان‌دهنده پیشرفت انسانی و مدنیت در ۲۵۰۰ سال پیش است.

او مهمترین مسئله را شناساندن و معرفی این گنجینه معنوی به مردم دانسته و می‌افزاید: بسیاری از مردم ما هنوز از مفهوم و ارزش معنوی این اثر پیش از اینکه یک اثر گنجینه‌ای باشد اطلاعی ندارند.

یکی از هنرمندان تئاتر، سینما و تلویزیون، منشور حقوق بشر کوروش را مهمترین میراث فرهنگی انسان از ابتدای تاریخ تا امروز توصیف کرده و می‌گوید: منشور کوروش، سرشار از ارزش‌های انسانی، اجتماعی و اخلاقی است که کوروش کبیر بر آن‌ها تاکید داشته است.

وی بازگشت این میراث گرانبوار به آغوش میهن و زادگاه کوروش کبیر را تأییدی بر ارزش‌های یاد شده عنوان کرده و می‌افزاید: امروز جهان، بیش از هر زمان دیگری نیازمند تدقیق در این مفاهیم ارزشمند است.

این بازیگر و نویسنده با بیان اینکه هنر قرار است در خدمت انسان باشد بر رویکرد و توجه هنرمندان برای زنده نگه داشتن ارزش‌های اخلاقی و انسانی تأکید کرد.

الماسی توجه به اهمیت منشور و ضرورت درک مفاهیم آن را ضرورت امروز هنرمندان عنوان کرده و می‌گوید: با استعانت به مفاهیم پویای موجود در منشور کوروش، راه پویاتری برای تولید آثار هنری هنرمندان ایجاد می‌شود.

عضو موسسه توسعه هنرهای تجسمی ایران نیز منشور حقوق بشر کوروش را سندی زیبا و آراسته برای اثبات دادگری ایرانیان می‌داند.

مهدی تمیزی معتقد است: دلنگی برای ایرانیان واژه‌ی غربی نیست اما؛ دلنگی برای آنچه که داشته‌اند و دارند و قدرش را نمی‌دانند از تمامی دلنگی‌ها عجیب‌تر است. بیشتر ایرانیان مدت‌هاست که خبر آمدن منشور کوروش بزرگ از بریتانیا به ایران را دنبال کرده‌اند.

عضو خانه عکاسان ایران بر لزوم بازدید از این اثر گرانبمای نخستین سند حقوق بشر در دنیا تاکید کرده و می‌افزاید: باور کنیم که می‌توانیم دلنگی‌های خود را در کنار دلنگی‌های این سند از یاد ببریم و این چند زمانی را که در نزد ماست، شاد باشیم. به هر حال، صاحبخانه در خانه‌اش مهمان است.

عبدالمجید ارفعی نمایش منشور کوروش در موزه ملی ایران را ارج نهاد و با اشاره به پیگیری‌های مستمر سازمان میراث فرهنگی به منظور امانت گرفتن منشور کوروش می‌گوید: پس از این همه کش و قوس و فراز و نشیب سرانجام این اثر برجسته به ایران آمد که جای بسی خوشحالی است.

این عیلام‌شناس برجسته ایرانی اظهار امیدواری کرد که اطلاعاتی از تکه‌های کوچکتر یافت شده مرتبط با منشور کوروش را بدست آورد تا در تجدید چاپ کتاب اخیر خود به نام "فرمان کوروش بزرگ" اضافه کند.

نویسنده کتاب نقوش برجسته عیلامی نیز از بازگشت و امانت سند تاریخی باستانی ایران، پس از گذشت سال‌ها به آغوش وطن، ابراز خرسندی کرد.

محمد رحیم صراف، کشف چنین آثار ارزشمندی در بین‌النهرین و بابل را بیانگر گذشته پرغرور، با افتخار فرهنگ ملت ایران دانسته و می‌افزاید: ملتی که در گذشته‌ها کش و قوس‌های فراوانی دیده، مشکلات زیادی پیش رو داشت اما خوشبختانه توانست بر همه آنها چیره شود.

وی با بیان اینکه منشور کوروش، بیانگر رفتار عادلانه یک پادشاه هخامنشی در درون ایران و کشورهای تسخیر شده وی است تصریح می‌کند: هنگامی که کوروش

۱۹۷۱ نمونه‌ای از مولاژ آن در سازمان ملل نصب شد. این مقام مسوول به اعلام نظر برخی از شخصیت‌ها مانند علامه طباطبایی، شهید مطهری و آیت اله مکارم شیرازی مبنی بر اینکه کوروش همان ذوالقرنین بوده است یادآور شد: برای نخستین بار ابوالکلام آزاد؛ وزیر فرهنگ هند این موضوع را مطرح کرد.

رئیس سازمان میراث فرهنگی در نشست رسانه‌ای مرتبط به نمایشگاه منشور کوروش اعلام کرد که تکه‌های مرتبط با منشور، نقاط مبهم و شکسته منشور را برطرف می‌کنند اما متعلق به منشور دیگری است بنابراین این فرضیه اثبات می‌شود که منشور کوروش یک تایی نیست. از سوی دیگر منطق نیز حکم می‌کند که پس از صدور یک فرمان حکومتی و ارسال آن به بلاد مختلف، نباید تنها یک منشور تهیه شده باشد به همین دلیل احتمال وجود منشورهای دیگری نیز قوت پیدا کرد. این تکه‌ها اگر چه به منشور دیگری تعلق دارند اما اسرار نانوخته بخش‌های شکسته شده منشور کوروش را در خود جای دارند.

مترجم متن فرمان کوروش نیز معتقد است: دستیابی به اطلاعات قطعات مرتبط به منشور کوروش، نقاط مبهم فرمان کوروش را روشن خواهد کرد.

منشور نامه ۲

گفت و گوی اختصاصی آریانا گردشگر با محمود احمدی نژاد روایت رئیس جمهور از داستان کوروش

پویا دبیری مهر

کت و شلوار معروف طوسی رنگ خود را به تن دارد و پاسخ سوالات را با مکتبی کوتاه می دهد. انگار در سوالات تاملی می کند تا در پاسخ هایش چیزی را از قلم نندازد. موضوع گفت و گو با رئیس جمهور منشور کوروش بود اما از او درباره سفر هم پرسیدیم. رئیس جمهور می گوید در این چند سال فرصت تکرده است به سفری غیر کاری برود و سفر زیاد می رود، اما از نوع استانی و کاری آن. محمود احمدی نژاد از دلایل تأخیر ورود منشور کوروش به ایران گفت و اینکه این منشور را انگلیسی ها قبلاً خریده بودند.

کوروش به بابل بدون خشونت و ریختن خون انسان های بی گناه است؛ همانطوری که در این منشور آورده است که این کار بدون خونریزی انجام شده است. خوب این نشان دهنده نگاه ایرانیان است به حقوق انسان ها. حالا از هر ملیتی که می خواهند باشند فرقی نمی کند. مهم اینست که آنها انسان هستند و دارای حق و حقوقی هستند. جالب است که بعد از هزاران سال که از آن واقعه بزرگ می گذرد و افتخاری است برای ایرانیان کشورهای غربی تازه شکل می گیرند و اینها مدعی حقوق بشر می شوند در حالی که بر اساس اسنادی که در تاریخ ایران موجود است، نظیر همین منشور کوروش کبیر ما ایرانیان سردمداران حقوق بشر و احترام به یکدیگر هستیم.

■ آقای رئیس جمهور. دلیل اهمیت منشور کوروش چیست؟ چرا باید مورد تجلیل قرار بگیرد و بررسی شود؟

وقتی به گفته های کوروش نگاه می کنیم می بینیم که کوروش می گوید: من اجازه نمی دهم زبردستان من آداب و رسوم دیگران را تحقیر کنند. سلطنت خود را بر هیچ ملتی تحمیل نمی کنم و اگر نپذیرفتند جنگ نمی کنم. تا روزی که پادشاه ایران هستم اجازه ظلم به کسی نمی دهم با ظالم برخورد می کنم و حق مظلوم را می گیرم. یعنی کوروش در عین اینکه قدرت داشت اما برخورد انسانی با دنیا داشت. اگر امروز از کوروش تجلیل می شود از ماهیت سلطنتی حکومت وی نیست از منش و نوع رویکرد

آقای رئیس جمهور. ابتدا باید تشکر کنم از وقتی که به ما دادید برای ارائه سوالات و بحث در خصوص منشور کوروش. گرچه قرار بود پیش از اینها منشور کوروش کبیر به عنوان نخستین سند حقوق بشر به ایران بیاید، اما به هر حال این منشور با همه بد قولی های موزه بریتانیا وارد کشور شد. دلیل اهمیت منشور کوروش و اینکه برای رونمایی از آن خود شما راساً حضور پیدا کردید چیست؟

بسم الله الرحمن الرحیم. خوب امروز روز بسیار مهمی در تاریخ ایران است. ورود منشور کوروش با عزت و اقتدار به ایران پس از حدود نزدیک به دهه برای دومین بار به کشور اتفاق مهمی است که به فضل خداوند شاهد آن بودیم. اگر بخواهیم به سوال شما پاسخ بدهیم که چرا منشور کوروش اهمیت دارد و باید مورد تجلیل قرار بگیرد باید نگاهی به تاریخ داشته باشیم. بیست و دو هزار و چهارصد پانصد سال قبل از این در حکومت بابل سابق و عراق کنونی که در جوار ایران است حکومتی جبار و ظالم بر مردم حکومت می کرد و ظلم غیر انسانی که بر مردم می رفت سبب شد تا آنها به ایران حکومت سردمداران ایران پناه بیاورند و از کوروش کبیر بخواهند که آنها را از ظلم و جور این جباران تاریخ نجات دهد. این سر آغازی شد برای اینکه کوروش که در آن زمان بسیاری از کشورها را تحت تسلط داشت به بابل لشکر کشی کند و حکومت بابل را در اوج رحم و مروت و مردانگی از دست این ظالمان نجات دهد. جالب اینجاست که لشکر کشی

عکس: مجید عسکری پور

همواره وقتی ایران حق خود را می خواهد سنگ جلوی پای ما می اندازند، خوب این دلایل مشخص است. ایران کشوری است با هزاران سال قدمت و تاریخ شکوهمند. پیروزی های مکرر بر سران سلطه در دنیا یکی از مواردی است که همواره در تاریخ وجود داشته است و انقلاب اسلامی ایران نیز آخرین آن بود. یعنی اراده ایرانیان سبب شد تا ما بر ظلم مسلط شویم و آن را از بین ببریم. اگر مانعی بر سر این راه ایجاد می شود فقط دلایل اینست که آنها خوب ما را شناخته اند. می دانند که باج نخواهیم داد و حق خود را خواهیم گرفت. خلاصه هر کاری که از دستشان بر بیاید انجام می دهند.

■ آقای رئیس جمهور، خبرنگاران داخلی و خارجی و همچنین مردم شما را به صفت زیرکی در گفت و گو می شناسد و اینکه اگر بخواهید می توانید جریان یک گفت و گو را به دست بگیرید. اما ما خبرنگاران هم حواسمان به پاسخی که دریافت می کنیم هست. سوال ما را شفاف تر پاسخ بدهید لطفا. در خصوص اینکه موزه بریتانیا در ارسال منشور کوروش بد قولی کرد و آن را با تاخیر به ایران آورد کمی بیشتر توضیح دهید. چرا که این موضوع از دولت نهم در حال پیگیری بود.

دلایل را گفتم. بله عزیزان ما در سازمان میراث فرهنگی پیگیری این بودند که منشور به ایران باید و من هم در جریان بودم، خوب قرار بود سال گذشته این منشور به ایران بازگردد اما حالا آنها بهانه هایی مطرح کرده بودند و که چه هست و چه نیست و نمی شود که در حال حاضر ما هم همچنان بررسی کردیم و پیگیری کردیم تا حصول نتیجه. به هر جهت اینها مسیر هم که هموار باشد می گویند کج است. چون ما در این مسیر در حال حرکت هستیم. امروز هم در که با شما صحبت می کنیم بحمدالله منشور در ایران است و شاهد رونمایی از آن بودیم.

منشور کوروش پیش از این مورد معامله قرار گرفته بود. یعنی انگلیسی های منشور را خریده بودند. دولت ایران گفت اصل این منشور مال ایران است، رئیس موزه لندن نیز منشور را آورد و تحویل داد. چهار ماه هم ماندن آن در ایران تمدید شد که ملت ایران بیایند ببینند. گذشته هويت ملت ها است و همه به دنبال این هويت ها هستند.

■ در خصوص نمونه هایی از حق ستایی ایرانیان از ظالمان بفرمائید که در حال حاضر چه نمونه هایی وجود دارد.

عمر با برکت ۳۲ ساله جمهوری اسلامی ایران سراسر در مسیر حق ستایی بوده است. اگر آن زمان کوروش کبیر به داد مظلومان رسید و آنها را نجات داد، چند برابر آن را ما امروز در انجام می دهیم.

حمایت از مردمان مظلوم دنیا مثل مردم فلسطین و عراق و افغانستان نمونه هایی است از حرکت ما در همان مسیر کوروش. یعنی مبارزه با ظلم و جور.

تاریخ انقلاب اسلامی را هم که نگاه کنیم می بینیم کسی بنیان این انقلاب را گذاشته است که با ظلم مخالف بوده است. حالا رابطه ما با کوروش چیست؟ وقتی نگاه می کنیم می بینیم کسی در این مملکت قیام کرده و پیروز شده و می گوید ظلم، تجاوز برده داری ممنوع که این بسیار ارزشمند است. او مردم عراق را نجات می دهد البته بدون خونریزی و بعد فرمان سراسری می دهد. اما اگر نگاه بین المللی داشته باشیم می بینیم کسانی هستند که فقط ادعا می کنند. حالا به هزاره سوم می آیم که ده سال اخیر را دهه صلح اعلام کرده که حکومتی به نام آمریکا و در کنارش انگلیس می گویند که دیکتاتوری عراق را در بر گرفته و می خواهیم آزادی به آن بدهیم، اما دیدیم که چه بر سر آن آمد.

■ آقای رئیس جمهور، چند کلامی هم در خصوص سفر برای مخاطبان ما بگویید و اینکه آیا خودتان هم سفر غیر کاری می روید.

ما که همواره در حال سفر هستیم، اما از نوع استانی آن و برای رسیدگی به مشکلات مردم نقاط مختلف کشور. سفر یکی از سنت های مورد پسند مردم ما است و باعث می شود که انسان اندوخته های تجربی خود را افزایش دهد. بدون سفر ارتباطات اجتماعی و استعداد های انسانها برقرار و شکوفا نمی شود. یک ملت بدون توسعه ارتباطات که در متن آن سفر و جا به جایی نهفته است نمی تواند ظرفیت های خود را شکوفا کند. انسان برای تفریح، تجربه آموزی، دید و بازدید و اعتلای روحی نیازمند سفر است و سفر انسان را پخته می کند و انسان بدون سفر را کد است.

سفر به واقع یک درس بزرگی است که هر انسانی علاقه مند به آن است. ما امیدواریم به زمانی برسیم که همه ملت ایران و جهان بتوانند به راحتی و دفعات در طول سال و به هر جای دلخواه سفر کنند و با فرهنگ ها، طبیعت و تجربه ها آشنا شوند.

ایران هم ظرفیت های بالایی دارد. چند اقلیم داریم و باید از این ظرفیت های استفاده کنیم، کمتر کشوری اینگونه است که در هر موقع از سال همه فصول را بتوان در آن تجربه کرد. ایران کشوری سفر خیز و سفر طلب است. زیبایی های فرهنگی و مراکز زیارتی و تفریحی ایران آنقدر زیاد است که نمی توان همه آن را حتی یک بار هم دید. ما در صدد هستیم تاز ساز و کاری را طراحی کنیم تا مردم بتوانند به راحتی سفر کنند. هنوز جمعی از مردم عزیز ما انطور که می خواهند نمی توانند سفر تفریحی، کاری و زیارتی داشته باشند که امیدواریم که این مشکل برطرف شود. خود ما سال هایی که فرصت داشتیم سفر می رفتیم، به هر حال از این مواهب استفاده می کردیم، در حال حاضر هم شرایط به گونه ای است که زیاد در سفر و آمد و شد هستیم. ■

او است. مثل جمهوری اسلامی که ایراد هم دارد اما اصل و اساس حکومت صالح و مخالف است.

باید توجه داشت که تجلیل از کوروش ملی گرایی نیست. او یک شخصیت برجسته است که البته افتخار می کنیم او هم ایرانی بود. این اظهارات هم تایید نظام شاهنشاهی نیست.

■ آقای دکتر، من فارغ از اینکه بخواهم بحث اینسرا بکنم که ما یک زمانی اینگونه بوده ایم و حق ستایی می کردیم و نمونه های این رفتار ما امروز هم نمود دارد یا خیر می خواهم ابتدا این سوال را بپرسم که به نظر شما چرا ممانعت هایی صورت گرفت از طرف غرب برای اینکه منشور کوروش به سختی به دستمان برسد. در حالی که این منشور برای ایران است و از منظر معنوی مالکیت آن به ایران تعلق دارد، اما غربی ها به خصوص انگلستان به صورتی با این موضوع برخورد کرد گویی که سندی تاریخی است که مالکیت آن مربوط به انگلیسی هاست.

دو بحث را با هم مطرح کردید. ابتدا باید بگویم که منشور کوروش مال ایرانی است و ایران هم مالکیت معنوی دارد و هم مالکیت مادی. درست است که این منشور در بابل کشف شده است بر اساس آن چیزی که در تاریخ آمده، اما باید توجه داشته باشم که به هر حال این یک سند تاریخی مربوط به ایران است. درباره اینکه چرا برخی